

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

VAN SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2023 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	12
8.	EKLER.....	44

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	6
Tablo 7: VASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8: Haklar Hesabına Kaydedilmeyen Alımlar	14
Tablo 9: VASKİ Genel Müdürlüğü Mesken-İşyeri Tarife Cetveli	21
Tablo 10: VASKİ Genel Müdürlüğü Mesken Tarifesi Cetveli	23
Tablo 11: Standart Su Denge Tablosu Verileri	28
Tablo 12: %2'den Fazla Muafiyet Uygulanan Bazı Yapım İşleri.....	32
Tablo 13: Aktarılmayan Çevre Temizlik Vergisi ve Gecikme Zamları.....	42

KISALTMALAR

A.Ş.	Anonim Şirket
ÇTV	Çevre Temizlik Vergisi
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TL	Türk Lirası
VASKİ	Van Su ve Kanalizasyon İdaresi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Geçici Kabul Noksanları Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi
2. Haklar Hesabına Kaydedilmeyen Bazı Alımların Olması
3. Mevduat Faiz Gelirlerinin Net Tutar Üzerinden Muhasebeleştirilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı ile İlişkili Diğer Hesapların Kullanılmaması
2. Su ve Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Paylarının Alınmasında Eksikliklerin Bulunması
3. İşyeri Olarak Faaliyet Gösteren Bazı Yerlerin Su Aboneliklerinin Hatalı Belirlenmesi
4. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
5. Bazı İlçe Merkezlerine İndirimli Su ve Atıksu Tarifesi Uygulanması
6. Mahalleye Dönüşen Bazı Belde ve Köylerde İl Merkezlerine Uygulanan Su Tarifelerinin Uygulanması
7. İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Kayıp ve Kaçakların Azaltılmasına İlişkin Çalışmaların Yeterli Olmaması ve Bu Sebepçe Gelir Kaybı Yaşanması
8. Faaliyeti Olmayan Daire Başkanlığı Kadrolarına Atama Yapılması
9. Günübürlük Kiralanan Evlerin Abone Tipinin Hatalı Belirlenmesi
10. Bütün Riskler Sigortasında Bazı Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranlarının Yüksek Belirlenmesi
11. Su Tarifesinin Maliyetinin Altında Belirlenmesi
12. Çevre Katkı Paylarının Bakanlığın Aktarılmaması
13. Yağmur Sularının Uzaklaştırılması ile İlgili Herhangi Bir Yatırım Yapılmaması

14. Zamanında Ödenmeyen Borçlara Yönelik Yasal İşlemlerin Başlatılmaması

15. Asgari Ücret Destek Tutarlarının İlgili Kuruma Gönderilmemesi

16. Çevre Temizlik Vergisi ile Gecikme Zamlarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Van Su ve Kanalizasyon İdaresi (VASKİ) Genel Müdürlüğü, Bakanlar Kurulunun 31.03.2014 tarih ve 2014/6072 sayılı kararı ile kurulmuştur. VASKİ, Van Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 01.04.2014 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Van Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler VASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre VASKİ de bağlı idare olarak Van Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince VASKİ, faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü

tesis in etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Van Büyükşehir Belediye Meclisi, VASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Van Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel

müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

VASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'unun 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

VASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'unun 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'unun 49'ncü maddesine göre çalıştırılmaktadır. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

VASKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	805	125
Sözleşmeli Personel	-	103
Kadrolu İşçi	387	67
Geçici İşçi	-	-
Toplam	1192	295
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	626

VASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu toplam 1 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre VASKİ bağlı idare olarak Van Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare

kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

VASKİ'nin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	97.454.782,00	50.835.320,72	148.290.102,72	139.358.262,24	8.931.840,48	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	16.018.000,00	3.426.971,99	19.444.971,99	17.614.848,36	1.830.123,63	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	997.157.500,00	43.205.879,12	1.040.363.379,12	840.166.910,72	200.196.468,40	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	45.050.000,00	24.437.037,14	69.487.037,14	69.487.037,14	0,00	0,00
05	Cari Transferler	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	557.359.000,00	-49.396.490,97	507.962.509,03	213.665.638,31	294.296.870,72	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	3.000.000,00	0,00	3.000.000,00	0,00	3.000.000,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	133.860.718,00	-72.508.718,00	61.352.000,00	0,00	61.352.000,00	0,00
Toplam		0,00	1.850.000.000,00	0,00	1.850.000.000,00	1.280.292.696,77	569.707.303,23	0,00

VASKİ'nin 2023 mali yılı bütçesi ile 1.850.000.000,00 TL ödenek öngörölmüş olup yıl içinde 1.280.292.696,77 TL bütçe gideri yapılmış ve 569.707.303,23 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.018.450.000,00	552.334.165,17	36.815.661,21	515.518.503,96	50,62
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	150.000.000,00	2.008.616,85	0,00	2.008.616,85	1,34

05- Diğer Gelirler	344.550.000,00	360.082.512,04	1.019.056,39	359.063.455,65	104,21
06- Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	13.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	1.500.000.000,00	914.425.294,06	37.834.717,60	876.590.576,46	58,44

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri %58,44 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer gelirler (%104,21) beklenenin üstünde gerçekleşirken, diğer gelir kalemleri beklenenin çok altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	97.454.782,00	139.358.262,24	143,00
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	16.018.000,00	17.614.848,36	109,97
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	997.157.500,00	840.166.910,72	84,26
04- Faiz Gideri	45.050.000,00	69.487.037,14	154,24
05- Cari Transferler	50.000,00	0,00	0,00
06- Sermaye Giderleri	557.359.000,00	213.665.638,31	38,34
07- Sermaye Transferleri	50.000,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	3.000.000,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	133.860.718,00	0,00	0,00
Toplam	1.850.000.000,00	1.280.292.696,77	69,21

Buna göre 2023 yılında bütçe giderleri %69,21 seviyesinde gerçekleşmiştir. Faiz giderleri, personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri beklenenin üstünde gerçekleşirken, diğer gider kalemleri beklenenin altında gerçekleşmiştir.

VASKİ'nin bütçe gelirleri ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	188.028.591,20	297.642.360,73	552.334.165,17	58,30	85,57
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	9.313.549,30	8.883.119,95	2.008.616,85	-4,62	-77,39
Diğer Gelirler	119.902.410,83	218.878.764,91	360.082.512,04	82,55	64,51
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	317.244.551,33	525.404.245,59	914.425.294,06	65,61	74,04
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	2.840.845,55	10.588.932,53	37.834.717,60	272,74	257,30
Net Toplam	314.403.705,78	514.815.313,06	876.590.576,46	63,74	70,27

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre 361.775.263,40 TL'lik (%70,27) artış göstermiştir. Bu çerçevede; alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 6.874.503,10 TL (%77,39) azalış olmasına rağmen teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 254.691.804,44 TL (%85,57) ve diğer gelirlerde 141.203.747,13 TL (%64,51) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	30.992.157,13	55.490.666,64	139.358.262,24	79,05	151,14
SGK Devlet Prim Giderleri	5.225.015,85	9.147.582,37	17.614.848,36	75,07	92,56
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	215.478.111,19	525.034.449,96	840.166.910,72	143,66	60,02
Faiz Giderleri	40.230.746,47	30.970.932,17	69.487.037,14	-23,02	124,36
Cari Transferler	554.323,80	454.060,40	0,00	-18,09	-100,00
Sermaye Giderleri	65.504.401,65	113.333.354,74	213.665.638,31	73,02	88,53
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	357.984.756,09	734.431.046,28	1.280.292.696,77	105,16	74,32

VASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 545.861.650,49 TL (%74,32) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; mal ve hizmet alım giderlerinde

315.132.460,76 TL (%60,02), sermaye giderlerinde 100.332.283,57 TL (%88,53) ve personel giderlerinde 83.867.595,60 TL (%151,14) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın VASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 1.200.043.623,96 TL, Faaliyet Geliri 1.064.122.895,01 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 135.920.728,95 TL olarak gerçekleşmiştir.

VASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirket hakkındaki bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: VASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	VASKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel A.Ş.	1.000.000,00	1.000.000,00	100

VASKİ'nin dolaylı olarak hissedarı olduğu bir şirket bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

VASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve

standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi

kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç

kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğünce iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması

kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Bu sebeple risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamaktadır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devri yapılmasını gerektiren bir husus bulunmamaktadır. İdarede yapılan görevlendirmelerde bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin Ön Mali Kontrol İşlem Yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İç kontrol sisteminin kurum personeli tarafından tam olarak benimsenmemesi nedeniyle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. Bu nedenle iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Geçici Kabul Noksanları Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

Yüklenicilerin hakedişlerden yapılan geçici kabul noksanları kesintilerinin mevzuata aykırı olarak emanetler hesabında izlendiği görülmüştür.

Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin 30'uncu maddesinde; anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde yapılan iş tutarının %3'ünün, birim fiyat sözleşmelerde ise %5'inin geçici kabul noksanları için idarece tutulacağı ve bu tutarların işin yüklenici tarafından tam ve eksiksiz tamamlanmasını müteakip ödenebileceği ifade edilmiştir.

Bununla birlikte Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 257 ve 258'inci maddelerine göre; Yapım İşleri Tip Sözleşmesi'nin 30'uncu maddesine istinaden yapılan geçici kabul noksanları kesintilerinin 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmesi gerekmektedir. Kaldı ki söz konusu kesintiler için Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı'nda 330.15 Yapım İşleri Tip Sözleşmesinin 30. ve 31. Md. Ger. Al. Tem. Hesabı ihdas edilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü 2023 yılı birleştirilmiş veriler defterinin incelenmesi neticesinde; yüklenicilerin hakedişlerden yapılan geçici kabul noksanları kesintilerinin, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak 333 Emanetler Hesabında (Örneğin; 748, 3496, 4887 ve 5174 no.lu yevmiyeler) muhasebeleştirildiği görülmüştür.

Kurum tarafından yüklenicilerin hakedişlerinden yapılan geçici kabul noksanları kesintilerinin sehven 333 Emanetler Hesabında muhasebeleştirildiği ve ödenmemiş olan tutarların gerekli düzeltmeler yapılarak 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına aktarıldığı belirtilmiştir.

Sonuç olarak; İdare tarafından 2024 yılında gerekli düzeltme işlemleri yapılmış olsa da yapılan işlemin 2023 yılı mali tablolarına bir etkisi bulunmadığından 2023 yılı bilançosunda; 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı 7.905.691,76 TL noksan, 333 Emanetler Hesabı ise aynı tutar kadar fazla görünmektedir.

BULGU 2: Haklar Hesabına Kaydedilmeyen Bazı Alımların Olması

Bilgisayar yazılımı alımları ile mevcut yazılımların güncellenmesine ilişkin bazı harcamaların 260 Haklar Hesabı ile aktifleştirilmesi gerekirken doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiştir.

Lisans ve lisans güncellemeleri bilgisayar yazılımlarına ilişkin kullanım hakları olması sebebiyle maddi olmayan duran varlıklar sınıfında yer almaktadırlar. Maddi olmayan duran varlıklar herhangi bir fiziksel varlığı bulunmasa da, kamu idarelerinin belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği veya belli koşullar altında hukuken himaye gören haklardır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "260 Haklar Hesabı" başlıklı 210'uncu maddesinde: *"Bu hesap, bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılır."* denilmektedir. Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 211'inci maddesinde de, bu hesaba ilişkin borç ve alacak kayıtları gösterilmiştir.

Yapılan incelemede; 2023 yılında VASKİ Genel Müdürlüğü hizmetlerinde kullanılmak üzere satın alınan bilgisayar yazılım programları, lisanslar ile mevcut yazılımların güncellenmesine yönelik bazı harcamaların 260 Haklar Hesabında muhasebeleştirilmesi

gerekirken 630 Giderler Hesabı ile doğrudan giderleştirildiği görülmüştür. Söz konusu programlara ilişkin harcamalar belirli alanlarda kullanma ve yararlanma hak ve yetkisi sağlayan, ekonomik değer taşıyan harcamalar olduğu için bu durum mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Tablo 8: Haklar Hesabına Kaydedilmeyen Alımlar

Sıra No	Yevmiye No	Açıklama	Tutar (TL)
1	542	Program güncelleme bedeli	4.920,00
2	722	Hukuk müşavirliğine bağlı avukatlar tarafından kullanılan icra takip sistemi lisans alımları	49.900,00
3	1456	Hakediş programı alımı	10.500,00
4	8974	Gevaş İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi Elektrik - Scada Otomasyon Plc ve Kontrol Sistemlerinyazılım Revizyonu	272.000,00
TOPLAM			337.320,00

Kurum tarafından satın alınan bilgisayar yazılım programları lisanslar ile mevcut yazılımların güncellenmesine yönelik yapılacak harcamaların bundan sonra Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak muhasebeleştirileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak, 2023 yılında alımı yapılan yazılım ve lisans sistemi ile bunların güncellenmesine ilişkin bazı harcamaların hatalı muhasebeleştirilmesi 260 Haklar Hesabının 337.320,00 TL eksik, 630 Giderler Hesabının ise aynı tutar kadar fazla görünmesine neden olmuştur.

BULGU 3: Mevduat Faiz Gelirlerinin Net Tutar Üzerinden Muhasebeleştirilmesi

Kurum tarafından vadeli mevduat hesaplarında tahakkuk eden faiz gelirlerinin net tutar üzerinden muhasebeleştirildiği, banka tarafından faiz geliri üzerinden yapılan stopaj kesintisinin muhasebe kayıtlarında yer almadığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Bilanço ilkeleri" başlıklı 8'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; bütün varlıkların, yabancı kaynakların ve öz kaynakların bilançoda gayrisafi değerleriyle gösterileceği, "Gayri safılık ilkesi" başlıklı 39'uncu maddesinde ise gelir ve giderlerin, herhangi bir düzenleme veya standart ile aksi kararlaştırılmadıkça netleştirilmeden kaydedileceği belirtilmektedir. Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, tahakkuk eden gelir tutarı üzerinden bir kesinti yapılmış ise gayri safılık ilkesi gereği bu kesintinin ayrı olarak gider hesaplarında gösterilmesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, gayri safilik ilkesi doğrultusunda düzenlenen 102 Banka Hesabının işleyişinin açıklandığı 57'nci maddesinin altıncı fıkrasında; “Muhasebe birimlerinin hesaplarının bulunduğu bankalarca tahakkuk ettirilerek banka hesabına aktarılan faiz tutarları bu hesaba, tevkifat tutarları 630- Giderler Hesabına borç, faiz tutarının içinde bulunan aya ait kısmı 600- Gelirler Hesabına, geçmiş aylara ait kısmı 181- Gelir Tahakkukları Hesabına alacak kaydedilir. Banka hesabına aktarılan tutarın tamamı aynı zamanda 805- Gelir Yansıtma Hesabına borç, 800- Bütçe Gelirleri Hesabına alacak kaydedilir.” denilmektedir.

VASKİ Genel Müdürlüğü 2023 yılı mali tabloları üzerinde yapılan incelemelerde; vadeli mevduat hesaplarına tahakkuk eden faizlerin stopaj kesintisi sonrası oluşan net tutarının, aynı rakamlar üzerinden hem 600 Gelirler Hesabına hem de 800 Bütçe Gelirleri Hesabına kayıt edildiği, yapılan stopaj kesintisinin ise muhasebe kayıtlarında (Örneğin; 3467, 3633 ve 4787 no.lu yevmiyeler) yer almadığı anlaşılmıştır. Anılan mevzuat hükümleri uyarınca, tahakkuk eden faiz gelirlerinin 600 Gelirler Hesabına gayri safi tutar üzerinden, 800 Bütçe Gelirleri Hesabına ise stopaj yapıldıktan sonraki net tutar üzerinden kayıt edilmesi, ayrıca stopaj kesintisinin de 630 Giderler Hesabında gösterilmesi gerekmektedir.

Kurum tarafından 2024 yılı itibarıyla vadeli mevduat faiz gelirlerinin gayri safilik ilkesi gereği brüt olarak muhasebeleştirildiği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin 2023 yılında vadeli mevduatlardan sağladığı faiz kazancının net tutar üzerinden muhasebeleştirilmesi gelir ve giderlerin gayri safiliği ilkesine aykırılık teşkil etmiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı ile İlişkili Diğer Hesapların Kullanılmaması

Mahsup dönemine aktarılan avansların kapatılmasına ilişkin muhasebe işlemlerinde 834 Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabına kayıt yapılmadığı, bunun yerine 830 Bütçe Giderleri Hesabının kullanıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 138'inci maddesine göre; yılı bütçesinden karşılanmak üzere verilen iş avans ve kredileri ile personel avanslarından, mahsup dönemine aktarılanların 165 Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabına borç, ilgisine göre 160 İş Avans ve Kredileri Hesabı veya 161 Personel Avansları Hesabına alacak kaydedilmesi, mahsup dönemine aktarılan avans ve kredilerle ilgili harcama belgeleri muhasebe birimine geldiğinde ise, harcama tutarının bir taraftan 165 Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabına alacak, 630 Giderler Hesabına ya da varlığa dönüştürülecek bir harcama unsuru ise ilgili varlık hesabına borç; diğer taraftan 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak, 834 Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 906 Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hesabının işleyişini düzenleyen 419'uncu maddesinde; mahsup dönemine aktarılan ön ödemelerden, mahsup dönemi sonuna kadar belgelerine dayanılarak mahsubu yapılan tutarlara ait ödenekler, bir taraftan bu hesaba alacak, 907 Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hesabına ise borç kaydedileceği belirtilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü 2023 yılı mali işlemlerinde yapılan incelemelerde, 165 Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabında kayıtlı olan avansların kapatılmasına ilişkin muhasebe işlemlerinde 834 Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabının kullanılmadığı, bunun yerine 830 Bütçe Giderleri Hesabının kullanıldığı ve ayrıca 906 ve 907 no.lu hesapların çalıştırılmadığı (Örneğin; 30 no.lu yevmiye) tespit edilmiştir.

Kurum tarafından mahsup dönemine aktarılan avansların kapatılmasına ilişkin muhasebe işlemlerinde 830 Bütçe Giderleri Hesabı yerine 834 Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabına kayıt yapılacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; mahsup dönemine aktarılan ön ödemelerden belgeleri verilerek mahsubu yapılanların mutlaka bu hesapla ilişkili olan 834 Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabı ile 906 Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hesabı ve 907 Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Su ve Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Paylarının Alınmasında Eksikliklerin Bulunması

VASKİ Genel Müdürlüğünce su ve kanalizasyon tesislerine yönelik yeni hat veya tadilat gibi harcamalarda bulunulmasına karşın bu tesislerin harcamalarına katılma paylarının yeni

imalat ve yenileme çalışmasından istifade eden mülk sahiplerinden alınmadığı, sadece inşaat/şantiye aboneliği esnasında inşaat/şantiye abonelerinden alındığı görülmüştür.

Büyükşehir su ve kanalizasyon idareleri, tüzel kişiliği haiz yerel yönetim ve hizmet birimleri olup, yerel kamu hizmetlerini ifa ederler. Bu yönetimlerin kendilerinden beklenen hizmetleri ifa edebilmeleri için birtakım gelirlerinin bulunması gerekmele birlikte bir gayrimenkulün bulunduğu yerde su ve kanalizasyon tesislerinin, başka bir ifade ile alt yapının bulunması gayrimenkullerin değerini arttırıcı nitelikte olduğundan bu hizmetler için yaptıkları harcamalara, bu hizmetten yararlanan kişilerin de katılması gerekmektedir. Bu maksatla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanan mülk sahiplerinin, bu hizmetler için yapılan harcamalara katılımını düzenlemektedir.

Mezkûr Kanun'un 87'nci maddesinde; su ve kanalizasyon idarelerince yeni kanalizasyon tesisi yapılması, mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi hallerinde bunlardan faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden, kanalizasyon harcamalarına katılma payı alınacağı, payın hesabında iki ve daha fazla yol kenarında bulunan gayrimenkuller, hangi yoldaki kanalizasyona bağlanmış ise o yola ait kanalizasyon giderlerinin nazara alınacağı ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un 88'inci maddesinde; su ve kanalizasyon idarelerince yeni içme suyu şebeke tesisleri yapılması, mevcut şebeke tesislerinin tevsii ve ıslahı (yenileme, genişletme vb.) halinde, dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden, su tesisleri harcamalarına katılma payı alınacağı, birden fazla yol kenarında bulunan gayrimenkullere ait payın hesabında ise bunların yalnız suya bağlandıkları yol üzerindeki uzunluklarının esas alınacağı ifade edilmiştir.

Payların hesaplanması, tahakkuk şekli, zamanı, ilanı ve tahsiline ilişkin açıklamalar aynı Kanun'un 89'uncu, 90'ıncı, 91'inci, 92'nci ve 93'üncü maddelerinde yapılmıştır. Ayrıca 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Harcamalara Katılma Payları ile İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'te, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı ile ilgili daha detaylı açıklamalar yapılmıştır. Yönetmelik'in 16'ncı maddesinde; harcamalara katılma payının bina ve arsalarda vergi değerinin %2'sini geçmeyeceği, 21'inci maddesinde; harcamalara katılma payının hesaplanmasında, gayrimenkulün vergi değerinde tahakkuktan sonra meydana gelen değişikliklerin nazara alınmayacağı açıklanmıştır.

Su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı yukarıdaki mevzuat gereği mülk sahiplerinden alınması gereken paylardır. Her ne kadar VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından şantiye/inşaat aboneliği esnasında su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları alınıyor ise de İdarece daha sonra yapılan yeni hatlardan, mevcut hattın yenileme ve ıslahından söz konusu pay alınmamaktadır. Özetle; su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları, hiç olmayan yere yeni bir hat yapıldığında veya var olan bir hattın yenilenmesi veya genişletilmesi hallerinde alınmalıdır. Başka bir ifade ile fen ve sanat kurallarına uygun olarak iyi planlanmış su ve kanalizasyon hatlarının yapılması veya yenilenmesi durumlarında, daha önce yapılan (eski) yatırımlar sebebiyle şantiye/inşaat aboneliği esnasında alınan harcamalara katılma paylarından ayrı olarak yukarıda belirtilen mevzuatın gösterdiği şekilde yeni yapılan bu hatların harcamalarına, yeni yapılan veya yenilenen hatlardan istifade eden tüm mülk sahiplerinin de katılması gerekmektedir. Örneğin; bir caddede çok eskiden var olan bir içme suyu hattı olduğunu, bu hat sebebiyle caddedeki mülk sahiplerinden geçmiş yıllarda su harcamalarına katılma payı alındığını ve bu hattın ekonomik ömrünü tamamladığından artık yetersiz geldiğini, bu gerekçelerle daha sonra bu caddeye su ihtiyacını gidermek için yeni bir hat yapıldığını veya eski hattı büyütmek suretiyle yenileme yatırımları yapıldığı varsayalım. Bu durumda caddeye yeni yapılan veya yenilenen bu hat sebebiyle faydalanma esasına göre geçmiş yıllarda katılma payı alınmış olsa bile yeni yapılan bu harcamalara dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki mülk sahiplerinin yeniden katılması gerekmektedir. Aksi halde yeni yapılan veya yenilenen hatların harcamalarına katılma paylarının yükü sadece yeni inşaat/şantiye abonelerine yüklenmiş olacaktır. Oysa bu hattan inşaat/şantiye aboneleriyle beraber, önceki yıllarda eski hat için katılma payını ödeyen ve mülk sahipliği devam eden kişiler de faydalanmaktadır. Dolayısıyla su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı sadece inşaat/şantiye abonelerinden değil tesislerden istifade eden tüm mülk sahiplerinden yeni bir tesis yapılması veya mevcut tesisin yenilenmesi gibi iki durumda da alınmalıdır.

Kurum cevabında; su ve kanalizasyon harcamalarına katılma paylarının, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 87'nci ve devamı maddelerine istinaden 30.11.2022 tarih ve 19 karar numaralı VASKİ Genel Kurul Kararına göre ruhsat aşamasında şantiye aboneliği üzerinden yapının tamamı ve bütün bağımsız bölümleri için faydalanan gayrimenkul sahiplerinden alındığı belirtilmiştir. Bunun dışında su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payının hesabı yapılırken, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 29'uncu maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının her yıl Resmi Gazetede yayımlanmış olduğu Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak Yapı Yaklaşık Birim

Maliyetleri Tebliğinde belirtilen ruhsat sınıf ve gruplarının dikkate alındığı bildirilmiştir. Ancak bulguda bahsedilen husus, su ve kanalizasyon tesislerine yönelik yeni hat veya tadilat gibi harcamalarda bulunulması durumunda bu tesislerin harcamalarına katılma paylarının yeni imalat ve yenileme çalışmasından istifade eden mülk sahiplerinden alınmamasıyla ilgilidir. Harcamalara katılma paylarının sadece inşaat/şantiye aboneliği esnasında inşaat/şantiye abonelerinden alındığına zaten yukarıda da değinilmiştir.

Sonuç olarak; yeni bir hat yapılması veya mevcut hattın yenilenmesi gibi iki durumda da harcamalara katılma paylarının VASKİ Genel Müdürlüğüne ilgili mevzuat hükümleri ve hizmetten faydalanma esası çerçevesinde, şekil şartlarına uygun şekilde, öngörülen zaman ve bedelle tahakkuk ve tahsilatının yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: İşyeri Olarak Faaliyet Gösteren Bazı Yerlerin Su Aboneliklerinin Hatalı Belirlenmesi

Fiilen işyeri olarak kullanılan hukuk danışmanlığı ve temsil hizmetleri, mali müşavirlik, mimarlık, mühendislik ve özel muayenehane gibi yerlerin bazılarının su aboneliklerinin işyeri üzerinden olması gerekirken konut üzerinden düzenlenip faturalandırıldığı görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "Vergi Değerini Tadil Eden Sebepler" başlıklı 33/3'üncü maddesinde; bir binanın kullanım tarzının tamamen değiştirilmesi veya bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının dükkân, mağaza, depo gibi ticaret ve sanat icrasına mahsus mahaller haline dönüştürülmesi vergi değerini tadil eden sebeplerden birisi olarak belirtilmiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 156'ncı maddesinde, ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyette iş yeri; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerler "işyeri" olarak tanımlanmıştır. Bu madde hükmüne göre; mükelleflerin ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyetlerini sürdürdükleri yerlerin iş yeri özelliğini taşıyabilmesi için bu yerlerin faaliyetin icrasına tahsis edilmesi veya faaliyetin icra edildiği yer olma özelliği taşıması gerekmektedir.

VASKİ Genel Müdürlüğü Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde; abone grubu, aynı hizmet standardına tabi gerçek ve tüzel kişiler olarak tarif edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Abone grupları" başlıklı 8'inci maddesinde konut aboneleri, barınma gayesi ile oturlan yerlerde içme ve kullanma amaçlı su tüketen ve/veya atıksu üreten, ibadet yerlerinin lojmanları, Kur'an Kursları, resmi kurum lojmanları, yabancı ülke konsoloslukları, muhtarlık hizmet binaları, hayrat çeşmeleri ve ilgili mevzuatına göre konut tarifesi uygulanması gereken aboneler şeklinde; işyeri aboneleri ise, gelir sağlamak gayesi ile sürekli veya geçici olarak her çeşit meslek sanat faaliyeti ve zanaatın icra edildiği yerlerle diğer ticari hizmet üretilen tüm yerlerde su tüketen ve/veya atıksu üreten aboneler şeklinde belirtilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde; finansal danışmanlık, hukuk danışmanlığı ve temsil hizmetleri, hukuki arabuluculuk ve temsil hizmetleri, mali müşavirlik, mimarlık, mühendislik ve 1219 sayılı Kanun'a göre açılan muayenehaneler gibi yerlerin işyeri olarak kullanıldığı, bu bağlamda bu yerlere ilişkin su aboneliklerinin işyeri üzerinden düzenlenmesi gerektiği açıktır.

Van Vergi Dairesi Müdürlüğünden temin edilen bilgilere göre; faaliyet kodları avukatlık büroları, serbest muhasebeci mali müşavirlik büroları, mühendis ve mimarlık meslek mensuplarınca açılan bürolar ile 1219 sayılı Kanun'a göre açılan muayenehaneler, özel sağlık kurumları ve tıp doktorluk hizmeti verilen toplam 1.193 adet işyerinin olduğu görülmüştür. Söz konusu yerlerden 100 tanesi abone türlerinin sorgulanması amacıyla örneklem yöntemiyle seçilmiş; ancak Vergi Dairesinde kayıtlı adresler ile VASKİ Genel Müdürlüğündeki adres bilgileri arasındaki uyumsuzluktan dolayı taramaya esas veri 72 adet olarak gerçekleşmiştir. İdarenin veri tabanı ve saha çalışmaları neticesinde; söz konusu 72 adet işyerinden 15 adedinin fiilen işyeri olarak kullanıldığı halde su faturalarının konut tarifesi üzerinden düzenlendiği ve yapılan örnekleme sınırlı olmak üzere, fiilen işyeri olduğu halde konut tarifesi üzerinden ücretlendirilen abone oranının yani doğru tarife üzerinden ücretlendirilmeyen abone oranının %20,83 oranında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Detayı aşağıdaki tablodan görüleceği üzere, 1m³ su fiyatı mesken için ortalama 15,84 TL iken işyerleri için 26,90 TL'dir ve 1 m³'te mesken ve işyeri arasında yaklaşık 11 TL'lik bir fark bulunmaktadır. Yapılan örneklemin, popülasyonun tamamı için güvenilir bir sonuç çıkardığı varsayımıyla, 1.193 adet işyerinden yaklaşık 248 tanesinin (=1.193*%20,83) işyeri üzerinden faturalandırılması gerekirken konut tarifesi üzerinden faturalandırıldığı ve Kurum gelirlerinde kayba neden olduğu sonucu çıkmaktadır.

Tablo 9: VASKİ Genel Müdürlüğü Mesken-İşyeri Tarife Cetveli

VASKİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 2023 ARALIK AYI SU TARİFE CETVELİ		1 m ³ Su + Atıksu Bedelleri (TL)		
		Su Bedeli (TL)	Atıksu Bedeli (TL)	TOPLAM (TL)
MESKENLER	a. İpekyolu, Tuşba, Edremit, Erciş İlçeleri	12,22	6,11	18,33
	b. Başkale, Bahçesaray, Çaldıran, Çatak, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp ve Saray İlçeleri	9,01	4,34	13,35
İŞ YERLERİ	TİCARETHANELER	17,93	8,97	26,90

Kurum tarafından bulguda belirtilen 1.193 işyerine yönelik detaylı saha araştırması yapılarak faturalandırılmasının yapılacağı ve geriye dönük hatalı işlemlerin de düzeltileceği belirtilmiştir.

Bu itibarla, Kurum tarafından 1.193 işyerinin detaylı saha araştırma, inceleme ve tespitlerinin yapılarak su aboneliklerinin mevzuata uygun bir biçimde yeniden düzenlenmesi ve buna göre faturalandırılması, ayrıca mevcut bilgi ve veriler çerçevesinde geriye dönük hatalı işlemlerin düzeltilmesi işlemlerine ivedilikle başlanması gerekmektedir.

BULGU 4: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

VASKİ Genel Müdürlüğünde istihdam edilen kadrolu işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

T.C. Anayasası'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki

ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için 2023 yılında 1.683,00 TL idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelgesi'nde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre; işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede VASKİ Genel Müdürlüğünde istihdam edilen kadrolu 68 işçiden 21'inin 100 ile 200 gün arasında, 20'sinin 200 ile 300 gün arasında, 10'unun ise 300 ile 400

gün arasında kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemez giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Nitekim 2023 yılında İdare, emekli olan kadrolu işçilerin kullanılmayan yıllık izinleri dolayısıyla brüt 996.283,24 TL izin ücreti ödemek zorunda kalmıştır.

Kurum tarafından konuya ilişkin gerekli özen ve hassasiyetin gösterileceği bildirilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde VASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan kadrolu işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve İdareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 5: Bazı İlçe Merkezlerine İndirimli Su ve Atıksu Tarifesi Uygulanması

6360 sayılı Kanun ile merkeze bağlanan ilçe merkezlerine indirimli su tarifesi uygulandığı görülmüştür.

Tablo 10: VASKİ Genel Müdürlüğü Mesken Tarifesi Cetveli

VASKİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 2023 ARALIK AYI SU TARİFE CETVELİ		1 m ³ Su + Atıksu Bedelleri (TL)		
		Su Bedeli (TL)	Atıksu Bedeli (TL)	TOPLAM (TL)
MESKENLER	a. İpekyolu, Tuşba, Edremit, Erciş İlçeleri	12,22	6,11	18,33
	b. Başkale, Bahçesaray, Çaldıran, Çatak, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp ve Saray İlçeleri	9,01	4,34	13,35

2560 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde; su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri inceleyerek karara bağlama görevinin su ve kanalizasyon idarelerinin genel kurulunda olduğu hükme bağlanmıştır.

Aynı zamanda VASKİ Genel Kurulu olan Van Büyükşehir Belediye Meclisinin 23.11.2015 tarih ve 30 sayılı Kararı'ndan sonra alınan tüm Genel Kurul kararlarında 6360 sayılı Kanun ile merkeze bağlanan Başkale, Bahçesaray, Çaldıran, Çatak, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp ve Saray ilçe merkezlerine; İpekyolu, Tuşba, Edremit ve Erciş ilçe

merkezlerine göre, detayı yukarıda örnek olarak verilen mesken tarifesi tablosundan görüleceği üzere, su ve atık su tarifesinin indirimli olarak belirlendiği, 2023 yılında da söz konusu indirimli tarife uygulamasına devam edildiği ve yapılan indirimlerin işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimlerden olmadığı görülmüştür.

2560 sayılı Kanun'da su satışı ve kullanılmış suların uzaklaştırılmasına ilişkin tarifeleri yapma yetkisi VASKİ Genel Kuruluna verilmiş ise de Genel Kurulun işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler haricinde herhangi bir kişi, kurum veya bölgeye indirimli veya ücretsiz tarife belirleyebileceğine ilişkin bir hükme yer verilmemiştir.

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da ve bu Kanun'a dayanılarak çıkartılan Bakanlar Kurulu kararlarında indirimli su ücreti tahakkuk ettirilecek olanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanamayacağı belirtilmiştir. Ayrıca, Kanun'un yayımı tarihinden itibaren Cumhurbaşkanınca (daha önceleri Bakanlar Kurulunca) çıkarılan muafiyet kararlarında belirtilenler dışında, su ve kanalizasyon idarelerine özgü olarak ilçe merkezlerine indirimli su verileceğine ilişkin herhangi bir karara rastlanmamıştır. Bu nedenle İdare tarafından hazırlanacak tarife yönetmelikleri ve uygulanacak tarife kararlarında diğer kanunlarda belirtilen hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

Bunun dışında 6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşen belde ve köyler için indirimli tarife belirlenmesi mevzuata aykırı değildir. Çünkü 6360 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin on beşinci fıkrasında, bu Kanun'a göre tüzel kişiliği kaldırılan köylerde; yirmi dokuzuncu fıkrasında ise, yine bu Kanun'a göre tüzel kişiliği kaldırılarak tek mahalleye dönüştürülen beldelerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretlerin, madde hükümlerinde belirtilen oranlar dahilinde, 31.12.2025 tarihine kadar indirimli tarife ile belirleneceği ifade edilmiştir. Aynı şekilde 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun ek 3'üncü maddesinde, büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan, kırsal özelliği devam eden ve buna ilişkin meclis kararları alınan belde belediyesi veya köy iken mahalleye dönüşen yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretlerin, madde hükmünde belirtilen oranlar dahilinde, indirimli belirleneceği belirtilmiştir. Görüleceği üzere, söz konusu mevzuat hükümlerinde de ilçe merkezlerine indirimli su verileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Bundan bahisle mevzuatla izin verilmediği halde Van ili Başkale, Bahçesaray, Çaldıran, Çatak, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp ve Saray ilçe merkezlerindeki abonelere (mevzuatla

indirimli tarife uygulanabilecek kişiler hariç) İpekyolu, Tuşba, Edremit ve Erciş ilçe merkezlerindeki abonelerden ayrı olarak indirimli tarife uygulamak, yukarıda belirtilen tüm hükümlerle çelişmektedir. Bu anlamda yukarıda sayılan ilçe merkezlerinden Genel Kurul kararları sebebiyle uzun yıllar su ve atıksu bedellerinin eksik alınmasıyla İdarece aynı hizmetin sunulduğu örneğin, Edremit ile Gevaş ilçe merkezindeki aboneler arasında sunulan hizmetin bedeli olarak farklı uygulamalara neden olunmuş ve 2023 yılı itibarıyla da olunmaya devam edilmektedir.

Kurum tarafından daha önce VASKİ Genel Kurulunca belirlenen Tuşba, İpekyolu, Edremit ve Erciş ilçeleri için yüksek; Başkale, Bahçesaray, Çaldıran, Çatak, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp ve Saray ilçeleri için düşük ücretli tahakkuk işlemlerinin yeniden düzenlenerek 13 ilçede de aynı tarifenin uygulanması hususunun VASKİ Yönetim Kurulunda görüşülerek 2024 yılı Mayıs ayında yapılacak Genel Kurulda sunulmasının teklif edildiği bildirilmiştir.

Sonuç olarak, 5018 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi gereği her türlü kamu kaynağının elde edilmesinde görevli ve yetkili olanlar, kaynakların hukuka uygun olarak elde edilmesinden sorumlu olduğundan VASKİ Genel Kurulunun ilgili mevzuatın emrettiği şekilde tarife belirlemesi gerekmektedir.

BULGU 6: Mahalleye Dönüşen Bazı Belde ve Köylerde İl Merkezlerine Uygulanan Su Tarifelerinin Uygulanması

6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşen bazı belde ve köylere il merkezine uygulanan tarifelerin uygulandığı görülmüştür.

6360 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin;

On beşinci fıkrasında; bu Kanun'a göre tüzel kişiliği kaldırılan köylerde 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken vergi, harç ve katılım paylarının 31/12/2025 tarihine kadar (bu tarih dâhil) alınmayacağı, içme ve kullanma suları için alınacak ücretin 31/12/2025 tarihine kadar (bu tarih dâhil) en düşük tarifenin %25'ini geçmeyecek şekilde belirleneceği,

Yirmi dokuzuncu fıkrasında ise; bu Kanun'a göre tüzel kişiliği kaldırılarak tek mahalleye dönüştürülen beldelerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretin 31/12/2025 tarihine kadar (bu tarih dâhil) en düşük tarifenin %50'sini geçmeyecek şekilde belirleneceği,

ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden; 31.12.2025 tarihine kadar, 6360 sayılı Kanun ile tüzel kişilikleri kaldırılmış köylerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretin en düşük tarifenin %25'ini geçemeyeceği ve ayrıca bunlardan su faturalarında tahakkuk ettirilen çevre ve temizlik vergilerin alınamayacağı ve yine 6360 sayılı Kanun ile tüzel kişiliği kaldırılarak tek mahalleye dönüştürülen beldelerde de uygulanacak tarifenin en düşük tarifenin %50'sini geçemeyeceği anlaşılmaktadır.

Konuyla ilgili olarak yapılan incelemelerde; 6360 sayılı Kanun ile tek mahalleye dönüşen ve 5216 sayılı Kanun'un ek 3'üncü maddesi gereğince kırsal mahalle olarak belirlenmeyen tüzel kişiliği kaldırılmış beldelerden Erciş Çelebibağı ile İpekyolu Bostaniçi Mahallelerine (2014'ten beri) ve tüzel kişiliği kaldırılmış köylerden İpekyolu İlçesi Kevenli (2018'den beri), Kavuncu (2022'den beri), Karpuzalanı (2022'den beri), Tuşba İlçesi Bardakçı, Edremit İlçesi Kurubaş (2014'ten beri) Mahallelerine şehir merkezinde kaldığı gerekçesiyle merkeze uygulanan su ve atıksu tarifesinin uygulandığı, anılan yerlerde yaklaşık 11.000 abone bulunduğu, köy iken mahalleye dönüşen ve şehir merkezinde kalan söz konusu yerlerden 2025 yılı sonuna kadar alınmaması gereken çevre temizlik vergisinin (ÇTV) de hesaplandığı görülmüştür.

Kurum tarafından 6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşen bazı belde ve köylere il merkezine uygulanan tarifelerin uygulanması ile ilgili olarak VASKİ Genel Kurulunca içme ve kullanma suları için alınacak ücret en düşük tarifenin işyerleri için %50'sini, konutlar için %25'ini geçmeyecek şekilde uygulandığı; ancak şehir merkezinde olan ve ilçe belediyelerince alınan meclis kararları doğrultusunda Büyükşehir Belediye Başkanlığının onayladığı belde ve mahallelere indirimli tarife uygulanmadığı bildirilmiştir. Ancak yukarıda bahsedilen hükümler gereği; şehir merkezinde kalsa dahi, köy veya belde iken mahalle statüsüne kavuşan yerlere 31.12.2025 tarihine kadar merkeze uygulanan tarifelerin uygulanmaması yani 6360 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin on beşinci ve yirmi dokuzuncu fıkralarında belirtildiği haliyle tarife uygulanması gerekmektedir.

BULGU 7: İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Kayıp ve Kaçakların Azaltılmasına İlişkin Çalışmaların Yeterli Olmaması ve Bu Sebepçe Gelir Kaybı Yaşanması

Küresel ısınma ve onun etkisiyle ortaya çıkan iklim değişikliği ile birlikte son zamanlarda görülen kuraklık nedeniyle içme suyu temin edilen kaynaklardaki su seviyelerinde ciddi azalmaların yaşanması gerçeği ve yakın gelecekte kesintisiz içme suyu temininde sorunlarla karşılaşılacağı öngörüsüne rağmen içme suyu iletim ve dağıtım sistemindeki su kayıp kaçaklarıyla ilgili VASKİ Genel Müdürlüğüne yapılan çalışmaların 31.12.2023 tarihi itibarıyla yeterli olmadığı görülmüştür.

Gerek nüfus artışı gerekse de son dönemde yaşanan pandemi süreci nedeniyle suya olan talebin artması, iklim değişikliklerinin su kaynaklarına etkisi vb. hususlar suyun kaynaktan aboneye kadar iletim ve dağıtımının verimli bir şekilde yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda gerek ulusal ölçekte gerekse yerel idareler ölçeğinde su kayıp, kaçaklarının etkin yönetimine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlıkları tarafından düzenlemeler yapılmıştır.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği ve buna ilişkin Teknik Usuller Tebliği yayımlanmıştır. Mezkûr Yönetmelik çerçevesinde büyükşehir ve il belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler.

Söz konusu Yönetmelik uyarınca çıkarılan Teknik Usuller Tebliği'ne göre; içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi için idari ve fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun olarak yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesini, kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sistemini sağlamakla idarelerin yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

Bununla birlikte yine Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından tüm su ve kanalizasyon idarelerine gönderilen 15.02.2021 tarih ve 51608 sayılı dağıtımlı yazıda; su ve kanalizasyon idarelerinin su kaynağından musluğa kadar su kayıplarının azaltılmasına ilişkin çalışmaları yapmaları gerektiği aksi takdirde su kayıplarını azaltmayan

idarelerin yeni su kaynağı/kaynaklarının tahsislerine ilişkin taleplerin Bakanlığın ilgili idarelerince dikkate alınmayacağı belirtilmektedir.

Ayrıca 06.10.2021 tarihinde İçme Suyu Sistemlerinde Su Kayıplarının Azaltılmasına Yönelik İş Termin Planı Genelgesi yayımlanmıştır. Bu genelge ile konunun belediye başkanı seviyesinde sahiplenilmesi hedeflenmiştir.

Yukarıda belirtilen tüm hususlar esas alınarak VASKİ Genel Müdürlüğü nezdinde su kayıp kaçakları iki esas üzerine incelenmelidir. Birincisi ve en önemlisi; söz konusu kayıp kaçak oranı Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne belirlenen seviyelere ve bu seviyenin de altına doğru verilerle indirilmediği sürece gelecekte içme ve kullanma suyu temini ve tahsisi ile ilgili problemlerle karşılaşılabilir olacaktır. İkincisi ise önemli mali kayıplar sebebiyle yatırımların finansmanı sorununun ve birçok maliyete katlandıktan sonra gerçekleşen kayıp kaçak sebebiyle suyun Van halkı tarafından daha uygun bedelle tüketilmesinin engellenmesi gibi istenmeyen sorunların ortaya çıkacak olmasıdır.

2020-2023 yıllarında Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne bildirilen standart su dengesi formu verileri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 11: Standart Su Denge Tablosu Verileri

Yıl	Sisteme Giren Su Miktarı m ³ /yıl	Gelir Getirmeyen Su Miktarı m ³ /yıl	Su Kayıpları m ³ /yıl	Su Kayıpları (%)
2020	84.321.078	43.622.658	40.402.248	47,91
2021	83.368.978	38.255.906	38.255.906	46
2022	83.368.978	41.180.653	35.457.410	42,53
2023	83.368.978	52.868.250	32.548.125	39,04

VASKİ Genel Müdürlüğüne 2023 yılında Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne bildirilen Standart Su Dengesi Tablosu incelendiğinde; su kayıplarının 2023 yılında 32.548.125 m³ ve su kayıp oranının ise %39,04 seviyelerinde olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla Van ilinde merkezde konutlara verilen 1 m³ suyun bedelinin 2023 yılında ortalama 6 TL olduğu değerlendirildiğinde, 195.288.750,00 TL (=32.548.125 m³*6 TL) değerinde tahakkuk edilmeyen yıllık su kayıp ve kaçağı bulunmaktadır. Söz konusu kayıp kaçak oranının makul seviyelere indirilmesi su varlığı tasarrufu sağlayacağı gibi aynı zamanda Kurum gelirlerinin de artmasını sağlayacaktır.

Kurum tarafından konuya ilişkin gerekli özen ve hassasiyetin gösterileceği bildirilmiştir.

Bu itibarla; Van ilinin uzun dönem içme suyu arz güvenliğinin sağlanabilmesi için İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği uyarınca çıkarılan Teknik Usuller Tebliği çerçevesinde İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nde belirtilenin de altında su kayıp oranının sağlanabilmesi için var olan çalışmaların daha da arttırılarak yürütülmesi, bunun yanında su tasarrufuna yönelik bireysel olarak alınacak tedbirlere ilişkin abonelerin bilinçlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

BULGU 8: Faaliyeti Olmayan Daire Başkanlığı Kadrolarına Atama Yapılması

VASKİ Genel Müdürlüğünde herhangi bir faaliyeti bulunmayan daire başkanlığı kadrolarına atama yapıldığı görülmüştür.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'in "Kadroların Tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında "... Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz. Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu "Daire Başkanı" kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere; görev ve yetki alanı bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenir." denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmüne göre; birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenecek ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamayacaktır. Ayrıca (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu "Daire Başkanı" kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; bu kadrolar için ayrı ayrı olmak üzere görev ve yetki alanları atamaya yetkili amir tarafından belirlenecektir.

Bununla beraber Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan ve 30.06.2021 tarihli 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2021/14 sayılı Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'nin "Personel Giderleri" başlığında; mevcut personelin etkin ve verimli çalışmasını sağlamak üzere gerekli tedbirler alınacağı, bu personelin hizmet standartlarına uygun ve dengeli bir şekilde görevlendirileceği ve atıl personel oluşmasına izin verilmeyeceği belirtilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğünün 2023 yılı teşkilat şeması ve personel yapısı incelendiğinde; Kurumun yukarıdaki Yönetmelik gereğince norm kadro cetvellerini oluşturduğu fakat faaliyeti olan daire başkanlıkları yanında hiçbir faaliyeti olmayan 2 daire

başkanlığı ihdas ettiği ve kullandığı görülmüştür. Yukarıda bahsedilen mevzuat hükümleri uyarınca, bir daire başkanlığının ihdas edilmesi durumunda bunun belirli bir görev, yetki organizasyonu ve benzeri hususların olması gerektiği açıktır. Hiçbir faaliyeti, organizasyonu, personeli, bütçesi, mevzuatı olmayan sadece kadro unvanları kullanılan daire başkanlıklarının ihdas edilmemesi gerekmektedir.

Kurum tarafından konuya ilişkin gerekli özen ve hassasiyetin gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak hiçbir faaliyeti olmayan daire başkanlığı kadrolarının ihdas edilmemesi ve bu kadro unvanlarının kullanılmaması gerekmektedir.

BULGU 9: Günübürlük Kiralanan Evlerin Abone Tipinin Hatalı Belirlenmesi

Günübürlük ya da belirli sürelerle kiralanan ve ticari nitelik taşıyacak şekilde süreklilik arz eden ev ve benzer tesislerin abone türlerinin hatalı uygulandığı görülmüştür.

VASKİ Genel Müdürlüğü Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde; abone grubu, aynı hizmet standardına tabi gerçek ve tüzel kişiler olarak tarif edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Abone grupları" başlıklı 8'inci maddesinde konut aboneleri, barınma gayesi ile oturlan yerlerde içme ve kullanma amaçlı su tüketen ve/veya atıksu üreten, ibadet yerlerinin lojmanları, Kur'an Kursları, resmi kurum lojmanları, yabancı ülke konsoloslukları, muhtarlık hizmet binaları, hayrat çeşmeleri ve ilgili mevzuatına göre konut tarifesi uygulanması gereken aboneler şeklinde; işyeri aboneleri ise, gelir sağlamak gayesi ile sürekli veya geçici olarak her çeşit meslek sanat faaliyeti ve zanaatın icra edildiği yerlerle diğer ticari hizmet üretilen tüm yerlerde su tüketen ve/veya atıksu üreten aboneler şeklinde belirtilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından abone grupları ve abone grupları özelinde tüketim miktarları esas alınarak su ve atıksu tarifeleri belirlenmekte ve işyeri aboneliği için öngörülen birim fiyat ile diğer abonelik türleri arasında birim fiyat farklılığı bulunmaktadır. Örneğin; 2023 yılı Eylül ayı su ve atıksu tarifesine göre; konut aboneleri için 1 m³ su fiyatı (atıksu bedeli dahil olmak üzere) 11,30 TL – 15,51 TL arasında iken, işyeri aboneliği 1 m³ fiyatı (atıksu bedeli dahil olmak üzere) 22,76 TL'dir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 156'ncı maddesinde, ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerler "işyeri" olarak tanımlanmış, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 33'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının ticaret ve sanat icrasına mahsus mahaller haline dönüştürülmesi vergi değerini tadil eden sebeplerden birisi olarak belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat ve açıklamalar çerçevesinde, konaklama yeri olarak günlük kiraya verilen veya apart olarak tanımlanan yerlerin, ticari faaliyetin icrasına tahsis edilmeleri nedeniyle iş yeri sayılmaları gerektiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2'nci maddesinin birinci fıkrasına, "*bekâr odaları*" ibaresinden sonra gelmek üzere "*günübirlik kiralanan evler*" ibaresi eklenmiştir. Bu bakımdan günübirlik kiralanan evlerin, buralarda kalanlara ilişkin kimlik bildirme zorunluluğu getirilmesi dolayısıyla otel mahiyetinde olduğu değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede, Van İl Emniyet Müdürlüğünden 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2'nci maddesinde belirtilen günübirlik kiralanan evlerin detaylı adresleri resmi yazı ile istenilmiş olup gelen cevabi yazıda bu kapsamda bulunan 11 adet yerin adres bilgileri tarafımıza sunulmuştur.

Yapılan incelemede, günübirlik olarak kiralanan bahse konu bu yerlerden 8 adedinin işyeri üzerinden düzenlenmesi gereken su aboneliklerinin konut tarifesi üzerinden yapıldığı tespit edilmiştir. Kurumun her ay güncellenen tarife cetvelinde işyeri aboneliği için belirlenen fiyatın konut tarifesi için belirlenen fiyattan yüksek olması sebebiyle söz konusu hatalı uygulama Kurumun gelirlerinin düşük kalmasına sebep olmaktadır.

Kurum tarafından Van İl Emniyet Müdürlüğünden günübirlik kiralanan evlerin detaylı adreslerinin resmi yazı ile isteneceği ve söz konusu yerlerin aboneliklerin işyeri aboneliği üzerinden tesis edilip faturalandırılmasının sağlanacağı bildirilmiştir.

Bu itibarla; İdare tarafından günübirlik kiralanan veya apart olarak tanımlanan yerlerin saha araştırma, inceleme ve keşifleri yapılarak aboneliklerinin işyeri aboneliği üzerinden tesis edilmesi ve faturalandırılması gerekmektedir.

BULGU 10: Bütün Riskler Sigortasında Bazı Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranlarının Yüksek Belirlenmesi

Yapım işlerinde yükleniciler tarafından yaptırılan inşaat sigortalarına ait (bütün riskler/all risk) bazı risk kalemlerine %2'den fazla muafiyet uygulandığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "İş ve işyerinin sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesine göre; yapım işlerinde yüklenicinin, ihale dokümanında belirtilen süre ve şartlara uygun olarak işyerlerindeki her türlü aracı, malzemeyi, ihzaratı, iş ve hizmet makinelerini, taşıtları ve tesisleri oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı sigorta yaptırması gerekmektedir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesine göre; sigorta poliçesinde tüm riskler için uygulanabilecek muafiyet oranı azami %2 ve deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri için uygulanabilecek koasürans oranı azami %20'dir. Madde hükmünde ayrıca, bunun dışında kalan riskler için koasürans uygulanmayacağı ve muafiyet ve koasürans kısmına isabet eden hasarların karşılanmasının yüklenicinin sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; yapım işlerinin inşaat sigortası (bütün riskler/all risk) poliçelerindeki bazı risk unsurlarına azami %2 muafiyet uygulanmalıdır. Sigorta poliçelerindeki muafiyet oranlarının %2'lik orandan fazla olması yüklenicinin nihai sorumluluğunu kaldırmamakla birlikte karşılaşılabileceği riski artırması bakımından önem arz etmektedir. Dolayısıyla Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin ilgili hükmünde belirtildiği üzere tüm riskler için uygulanabilecek muafiyet oranı azami %2 olmalıdır.

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından ihale edilen ve sözleşmeye bağlanan yapım işlerine ilişkin sigorta poliçelerinin incelenmesi neticesinde; yükleniciler tarafından yaptırılan inşaat sigortası poliçelerinde ayrıntıları aşağıdaki tabloda yer alan bazı risk unsurlarına mevzuatta belirtilen %2 sınırından daha fazla muafiyet uygulandığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: %2'den Fazla Muafiyet Uygulanan Bazı Yapım İşleri

Sıra No	İhale Adı	Muafiyet Kalemleri ve Oranları
1	Van İli Özalp ve Saray İlçeleri Muhtelif Mahallelerde 3. Etap İçme Suyu Hattı Yapım İşİ	- Diğer Tabiat Olayları / Bakım Devresi / Hırsızlık: %10, -Mevcut Tesis ve Yapılarda Meydana Gelen Hasarlar: % 10,

		-Kazıklı Temel ve İstinat Duvarı Çalışmalarında Meydana Gelen Hasarlar: %15, -İş Makinelerinde Meydana Gelen Hasarlar: %10, -3. Şahıs Hasarları: %10, - İletim ve Dağıtım Hatlarında Meydana Gelebilecek Diğer Tabiat Olayları / Hırsızlık / Diğer Hasarlar: %10, - Vinçle Taşıma Hasarları: %10 - Diğer Hasarlar: %10
2	Van İli Muradiye ve Çaldıran İlçeleri Muhtelif Mahallelerde 3. Etap İçme Suyu Hattı Yapım İşİ	- Vinçle Taşıma Hasarları: %10 - Diğer Hasarlar: %10 -Diğer Tabiat Olayları / Bakım Devresi / Hırsızlık: %10, -Mevcut Tesis ve Yapılarda Meydana Gelen Hasarlar: %10, -Kazıklı Temel ve İstinat Duvarı Çalışmalarında Meydana Gelen Hasarlar: %15, -İş Makinelerinde Meydana Gelen Hasarlar: %10, -3. Şahıs Hasarları: %10, - İletim ve Dağıtım Hatlarında Meydana Gelebilecek Diğer Tabiat Olayları / Hırsızlık / Diğer Hasarlar: %10
3	Van İli Gürpınar ve Gevaş İlçeleri Muhtelif Mahallelerde İçmesuyu Hattı Yapım İşİ	- Diğer Tabiat Olayları / Bakım Devresi / Hırsızlık / Yangın: %10, - Diğer Hasarlar: %10, -3. Şahıs Hasarları: %10
4	Van İli Erciş Muhtelif Mahallelerde 3. Etap İçmesuyu Hattı Yapım İşİ	- Diğer Doğal Afetler / Bakım / Hırsızlık / Yangın: %10, - Diğer Hasarlar: %10, -3. Şahıs Hasarları: %10, - Diğer İksa, Kazık, Ankraj Hasarları: %10

Kurum tarafından bundan sonraki yapım işleri ihalelerinde muafiyet oranının azami %2 şartına uyulacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; istenmeyen risk unsurlarının gerçekleşmesi durumunda sigortacı, sigortalı, idare ve üçüncü kişiler arasında oluşabilecek hukuki ve mali ihtilafların önüne geçmek adına yapım işlerine ait inşaat sigortalarında %2'den fazla muafiyet uygulanmaması gerekmektedir.

BULGU 11: Su Tarifesinin Maliyetinin Altında Belirlenmesi

2023 yılına ilişkin su satış bedelinin, toplam sistem maliyeti esas alınmadan maliyetinin altında belirlendiği anlaşılmıştır.

2560 sayılı Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinin ilk fıkrasında; su satışı tarifelerinin tespitinde, yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve bir kar oranı esas alınacağı belirtilmek suretiyle tarifelerin tespitinde maliyet hesabı yapılacağı ve bir kar oranı ilave edilerek nihai tarifeye ulaşılabileceği hüküm altına alınmaktadır.

Nitekim VASKİ Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nde de bu durum yinelenmiş ve ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Anılan Yönetmelik'in 5'inci maddesinde, tarifelerin tespitinde tüketileceği öngörülen ölçülebilir su satış miktarı üzerinden toplam sistem maliyetlerinin tarifelere yansıtılacağı, 10'uncu maddesinde ise su tarifesinin belirlenmesinde belirtilen maliyet unsurlarının ve en az %10 özkaynak getirisi yönteminin esas alınacağı ifade edilmiştir.

Konuyla ilgili olarak yapılan incelemelerde; 2023 yılı ve önceki yıllarda tarifelerin belirlenmesine yönelik alınan tüm Genel Kurul kararları ve eki belgelerde 1 m³ suyun bedelinin belirlenmesinde içme suyunun kaynaktan aboneye ulaştırılincaya kadar katlanılan toplam sistem maliyetinin esas alınmadığı, geçmişten gelen su ücreti üzerine belli artışlar yapılmak suretiyle tarifelerin belirlendiği; ancak belirlenen bu artışın yeterli olmadığı, VASKİ Genel Müdürlüğünün kurulduğu günden beri tarifelerin maliyetinin altında belirlenmesi uygulamasına devam edildiği bu sebeple 2015 yılından bu yana, 2017 yılı hariç olmak üzere, bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılayamadığı görülmüştür.

Kurum tarafından işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve kar oranı esas alınarak maliyet esaslı hesaplama yöntemiyle su tarifesinin tespiti yapılabilmesi için maliyet tespit komisyonu kurulacağı bildirilmiştir.

Bu itibarla; maliyetinin altında tarife belirlenmemesi adına su ve atıksu tarife bedellerine ilişkin mevzuatın öngördüğü şekilde maliyet hesaplamasının yapılması ve uygulanmakta olan tarifelerin bu hesaplama doğrultusunda güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Çevre Katkı Paylarının Bakanlığına Aktarılmaması

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca ayrılan çevre katkı paylarının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aktarılmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 18'inci maddesinde; çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine gelir kaydedilmek üzere büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilen su ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedellerinin % 1'inin çevre katkı payı olarak ayrılması ve bu tutarların en geç ertesinin ayın on beşine kadar ilgili mal saymanlıkları hesaplarına aktarılması gerektiği; söz konusu gelirin tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usul ve esasların Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği ve bu gelirin tahsilatında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki madde hükmüne dayanılarak hazırlanan ve 03.04.2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevre Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödeneklerin Kullanımı Hakkında Yönetmelik'in "Çevre gelirlerinin tahsili" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; "*Büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerince; çevre temizlik vergisi, katma değer vergisi dâhil her türlü vergi ve cezadan arındırılmış net metreküp karşılığı su bedeli ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedeli olarak tahsil edilen meblağın yüzde biri oranındaki tutar en geç ertesinin ayın onbeşine kadar büyükşehir belediyesinin bulunduğu mahaldeki ilgili muhasebe birimi hesaplarına aktarılır ve bütçeye gelir kaydedilir. Büyükşehir belediyelerince ilgili muhasebe birimine yatırılan tutarı gösteren alındı belgesi, tutarın yatırıldığı ayın sonuna kadar ilgili büyükşehir belediyesince Bakanlığa gönderilir.*" denilmektedir.

VASKİ Genel Müdürlüğü mali tabloları üzerinde yapılan incelemelerde; Bakanlığa aktarılması gereken ve 362.02.01.01.00 no.lu hesapta kayıtlı olan toplam 10.277.412,67 TL tutarındaki çevre katkı payının 2023 yılı itibarıyla anılan Bakanlığa gönderilmediği tespit edilmiştir.

Kurum tarafından çevre katkı paylarının bütçe imkanları doğrultusunda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aktarılması için gerekenin yapılacağı bildirilmiştir.

Bu itibarla; 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca ayrılan çevre katkı paylarının herhangi bir ek mali külfete sebep olunmaması açısından mevzuatta belirtilen süre içerisinde anılan Bakanlığa aktarılması gerekmektedir.

BULGU 13: Yağmur Sularının Uzaklaştırılması ile İlgili Herhangi Bir Yatırım Yapılmaması

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından yağmur sularının uzaklaştırılması amacıyla herhangi bir yatırım yapılmadığı görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesinde; kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek, su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak İSKİ'nin görevi ve yetkisi olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Yağmur sularının uzaklaştırılması" başlıklı 25'inci maddesinde; *Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İSKİ tarafından yerine getirilir...*" hükmüne yer verilmiştir. Madde hükmünde geçen "ilgili belediyelerce" ibaresinden ne anlaşılması gerektiği hususu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün "Yağmur Sularının Uzaklaştırılması" konulu 06.12.2022 tarihli ve E-14399437-622.02-5194236 sayılı yazısında açıklığa kavuşturulmuştur. Söz konusu yazıda özetle; Büyükşehir belediyesi sınırları içinde; su, kanalizasyon (atıksu), derelerin ıslahı ve yağmur suyunun uzaklaştırılması hususunda her türlü hizmeti yürütmek, bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletirmenin büyükşehir belediyeleri ile su ve kanalizasyon idarelerinin görevleri arasında olduğu, bu konuda ilçe belediyelerinin herhangi bir görev, yetki ve sorumluluğu bulunmadığı, su ve kanalizasyon idareleri ve büyükşehir belediyelerinin görevlerinin kanunda açıkça zikredildiği, bu kapsamda alt yapı hizmetleri ve yağmur sularının uzaklaştırılmasına ilişkin görevlerin sırasıyla büyükşehir belediyesi ile su ve kanalizasyon idarelerinde olduğu belirtilmiştir.

Konuyla ilgili olarak yapılan incelemelerde; VASKİ Genel Müdürlüğünün kurulduğu günden 2023 yılı sonuna kadar yağmur suyunun uzaklaştırılmasına yönelik herhangi bir yatırımın yapılmadığı, diğer idarelerce bu hizmetlere yönelik yapılan yağmursuyu altyapısı bilgilerinin VASKİ Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunmadığı görülmüş olup, bu durumun yağmursuyu altyapısı bulunan mahalde İdarece yapılacak içme ve kullanma suyu ile atıksu hattına yönelik kazı çalışmalarında yeri tam olarak bilinmediğinden yağmursuyu hatlarına yönelik istenmeyen sorunların ortaya çıkabileceği, Yağmursuyu Toplama, Depolama ve Deşarj Sistemleri Hakkında Yönetmelik'in belirttiği şekliyle atıksu ve yağmur suyu hatlarının ayrık sistem yapılmaması ve bina çatısından gelen yağmursuyu ve yüzeysel sulara ait giderlerin atıksu parsel bacasına bağlanması başka bir ifade ile atıksu (kanalizasyon) hattına yağmur suyunun karışması durumlarının hızlıca önüne geçilemeyeceği dolayısıyla İdarece daha fazla atıksu arıtma maliyetine katlanılacağı, tüm bu hat ve tesislere yönelik çalışmaların su ve atıksudan sorumlu VASKİ Genel Müdürlüğünce tek elden yapılıp takip edilmesinin birçok sorunu da ortadan kaldıracığı değerlendirilmiştir.

Kurum cevabında; mevcut durum itibari ile VASKİ Genel Müdürlüğünün ilgili belediyeler ile arasında bir protokol bulunmadığı ve verilecek yağmur suyu hizmetine ilişkin bir bedel hesabı ve tahsil gerçekleştirilmediği belirtilmiştir. Bununla beraber anlaşmanın sağlanacağı tarihe kadar yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tüm çalışmaların ilgili belediyelerin ve Büyükşehir Belediyesi sorumluluğunda olduğu ifade edilmiştir. Ancak yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün konuya ilişkin görüş yazıları birlikte değerlendirildiğinde; yağmur sularının uzaklaştırılmasına ilişkin görevlerin büyükşehir belediyesi ile su ve kanalizasyon idarelerinde olduğu ortadadır.

Bu nedenle yağmur suyunun uzaklaştırılmasıyla ilgili harcamaların yukarıda belirtilen değerlendirmeler dikkate alınarak VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılması ve ayrıca varsa diğer idarelerce yapılan tüm yağmursuyu altyapı yatırımları bilgisinin VASKİ Genel Müdürlüğü coğrafi bilgi sistemine işlenmesi gerekmektedir.

BULGU 14: Zamanında Ödenmeyen Borçlara Yönelik Yasal İşlemlerin Başlatılmaması

2023 yılı içerisinde su tüketimi yapan ve faturalandırılan abonelerden üç fatura dönemi sonunda su borcunu ödemeyenlere yönelik gerekli yaptırımların uygulanmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11'inci maddesinde; üst yöneticilerin, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesini ve kullanılmasını sağlamaktan, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden mahalli idarelerde meclislerine karşı sorumlu oldukları ifade edilmiştir. Yine üst yöneticilerin bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde; kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yine Kanun'un "Mali hizmetler birimi" başlıklı 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde de; ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmıştır. Kanun'un 71'inci maddesinde ise; idare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmamasının, kamu zararının belirlenmesinde esas alınan unsurlardan biri olduğuna hükmedilmiştir.

2560 sayılı Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinin ikinci fıkrasında; tarifelerin tespiti ile tahsilatla ilgili usul ve esasların bir yönetmelik ile belirleneceği belirtilmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca, VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur.

Söz konusu Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesine göre; abone, idarece sunulan su/atıksu veya atıksu hizmetlerinden faydalanan ve/veya faydalanacak gerçek veya tüzel kişi olarak ifade edilmiştir. Yönetmelik'in 37'nci maddesinde ise, suyu fiilen tüketen ve atıksu üreten gerçek veya tüzel kişilerin su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanmak için İdareye başvurarak abone sözleşmesi yapmalarının şart olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Zamanında ödenmeyen borçlar" başlıklı 29'uncu maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde; "*Üç dönem sonunda su borcunu ödemeyen abonelerin suyu kesilir ve haklarında yasal işlem başlatılır.*" denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; su ve kanalizasyon hizmetlerinden yaralanan her bir abonenin idareyle abonelik sözleşmesi yapması

gerektiği, su tüketimi yapıldığı halde üç fatura dönemi sonunda su borçlarını ödemeyen aboneler hakkında yasal işlem başlatılacağı ortadadır.

Konuyla ilgili olarak; VASKİ Genel Müdürlüğü Abone İşleri Dairesi Başkanlığından, 2023 yılı içerisinde su tüketimi yapılan ve faturalandırılan abonelerden üç dönem sonunda su borçlarını ödemeyen abonelerin listeleri; abone numarası, abone grubu, adres bilgileri ve borç miktarlarını ihtiva edecek şekilde temin edilmiştir.

Söz konusu listenin incelenmesi neticesinde; 2023 yılında üç fatura dönemi boyunca (Haziran-Temmuz-Ağustos) su borcunu ödemeyen toplam abone sayısının 33.114, toplam borç miktarının ise 28.802.669,00 TL olduğu; yine aynı yılın Ekim, Kasım ve Aralık ayları boyunca fatura borcunu ödemeyen abone sayısının 38.428, toplam borç miktarının ise 46.228.381,65 TL olduğu; ancak Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nin 29'uncu maddesi uyarınca işlem tesis edilmediği görülmüştür.

Kurum tarafından tahsil edilemeyen su ve atıksu borcu bulunan abonelere yönelik yasal işlemlerin yapılmaya başlanıldığı ve devam edileceği bildirilmiştir.

Bu itibarla; kamu zararına sebebiyet vermemek adına, üç fatura dönemi boyunca borcunu ödemeyen aboneler hakkında anılan Yönetmelik çerçevesinde gerekli yasal işlemlerin yapılmaya devam edilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Asgari Ücret Destek Tutarlarının İlgili Kuruma Gönderilmemesi

Asgari ücret destek primi tutarlarının İdarenin emanet hesaplarında tutulmaya devam edildiği ve söz konusu tutarların genel bütçeye ve İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılmadığı tespit edilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Geçici 68'inci maddesinde; 2016 yılında bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının, 2016 yılı Ocak ila Aralık ayları için tespit edilen günlük tutar ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edileceği ve bu tutarın Hazine tarafından karşılanacağı hüküm altına alınmıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumunca (SGK) yayımlanan 10.02.2016 tarihli ve 2016/4 no.lu Genelge'nin "İhale Makamlarınca Destekten Yararlanan İşverenlerin Hakedişlerinden Yapılacak Kesintilere İlişkin Usul ve Esaslar" başlıklı 6'ncı maddesinde özetle; hakedişten kesilen tutarlar veya emanate alınan tutarların, SGK'nın "İdarelerce e-borç sorgulama"

ekranından görüntülenerek destek tutarının kesinleşmesinden sonra genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere illerde muhasebe müdürlüklerinin ilçelerde ise mal müdürlüklerinin banka hesaplarına aktarılacağı belirtilmiştir. Genelge’de zikredilen idareler, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde sayılan kamu idareleri olup belediyelere bağlı kurumlar da kapsama dahildir.

Destek tutarlarının genel bütçeye gelir kaydedileceğinin düzenlendiği 2016/4 sayılı Genelge’deki hükümler konuya ilişkin olarak yayımlanan 2017/9 ve 2018/20 sayılı Genelge’lerde de aynen yer almıştır.

Bununla beraber 2020/10 sayılı Genelge’nin “Tereddüt Edilen Hususlarla İlgili Başvuru Yapılması Gereken Kurum” başlıklı 8.5’inci maddesinde; ihale makamlarının destek tutarına ilişkin hakedişlerden yaptıkları kesintilerin İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılıp aktarılmayacağı, aktarılacaksa her ay mı yoksa yıl sonunda mı İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılacağı gibi hususlardaki sorularına ilişkin başvuru merciinin Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) olduğu belirtilmiştir.

İŞKUR İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanlığının 14.09.2020 tarih ve E.91550395-300 sayılı yazısında özetle, 2020/10 sayılı Genelge kapsamında ihale makamlarınca destek tutarına ilişkin hakedişlerden yapılan kesintilerin her ay İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılması gerektiği belirtilmektedir. 2020 yılından sonra çıkarılan genelgelerde de destek tutarlarının İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen genelge hükümlerine göre; 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ilişkin yüklenicilerin hakedişinden kesilen asgari ücret destek primleri emanet hesaplarına alınacak ve sonrasında genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere illerde muhasebe müdürlükleri, ilçelerde ise mal müdürlüklerinin banka hesaplarına aktarılacaktır. 2020, 2021, 2022 ve 2023 yıllarına ilişkin kesilen asgari ücret destek primlerinin ise İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılması gerekmektedir.

VASKİ Genel Müdürlüğünün hesap ve işlemleri incelendiğinde; muhasebe müdürlüğü ve İşsizlik Sigorta Fonuna gönderilmeyerek “333.99.99.14.00 SGK ASGARİ ÜCRET DESTEĞİ” emanet hesabında tutulan asgari ücret destek primi tutarının 2.024.126,24 TL olduğu görülmüştür. Uygulamanın başladığı 2016 yılında 511.908,55 TL, 2017 yılında 792.557,72 TL, 2018 yılında ise 182.923,56 TL olmak üzere toplam 1.487.389,83 TL’nin genel bütçeye, geriye kalan 536.736,41 TL’nin ise 2023 itibarıyla İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Kurum tarafından asgari ücret destek primlerinin en kısa zamanda yapılandırılarak ödenmesinin sağlanacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda; VASKİ Genel Müdürlüğüne hakedişlerden kesinti yapılarak emanet hesaplara alınan tutarların muhasebe müdürlüğüne ve İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılması için gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 16: Çevre Temizlik Vergisi ile Gecikme Zamlarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından Büyükşehir Belediyesi sınırları dâhilinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil edilen ÇTV ile bu verginin zamanında ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme zamlarının ilgili ilçe belediyeleri ve Büyükşehir Belediyesine zamanında aktarılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinin birinci fıkrasında; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların ÇTV'ye tabi olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin dokuzuncu ve onuncu fıkralarında ise; su ve kanalizasyon idarelerinin, büyükşehir dâhilindeki her ilçe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği ÇTV ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde ödemesi gerektiği, tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarların 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği belirtilmiştir.

Konuyla ilgili olarak VASKİ Genel Müdürlüğü mali kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde; detayı aşağıdaki tablodan görüleceği üzere, 64.588.932,34 TL'si ÇTV, 3.458.706,41 TL'si ise ÇTV gecikme zammı olmak üzere toplam 68.047.638,75 TL'lik tutarın ilgili belediyelere aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 13: Aktarılmayan Çevre Temizlik Vergisi ve Gecikme Zamları

Sıra No	Belediye Adı	ÇTV Tutarı (TL)	ÇTV Gecikme Zammı (TL)	Toplam (TL)
1	İpekyolu Belediyesi	26.536.089,90	1.398.342,00	27.934.431,90
2	Edremit Belediyesi	5.137.173,18	373.945,61	5.511.118,79
3	Tuşba Belediyesi	7.681.034,05	308.793,15	7.989.827,20
4	Erciş Belediyesi	6.137.837,48	425.846,28	6.563.683,76
5	Gürpınar Belediyesi	4.837,25	2.894,19	7.731,44
6	Gevaş Belediyesi	734.789,34	52.321,62	787.110,96
7	Muradiye Belediyesi	841.186,79	51.192,08	892.378,87
8	Çaldıran Belediyesi	502.767,46	25.715,19	528.482,65
9	Özalp Belediyesi	376.734,72	16.536,73	393.271,45
10	Çatak Belediyesi	9.330,41	3.576,13	12.906,54
11	Başkale Belediyesi	400.566,91	23.986,74	424.553,65
12	Saray Belediyesi	115.642,42	12.928,93	128.571,35
13	Bahçesaray Belediyesi	155.026,11	14.379,95	169.406,06
14	Van Büyükşehir Belediyesi	15.955.916,32	748.247,81	16.704.164,13
TOPLAM		64.588.932,34	3.458.706,41	68.047.638,75

Kurum tarafından belediyeler adına tahsil edilen ÇTV ile buna ilişkin gecikme zamlarının bütçe imkanları doğrultusunda aktarılacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin herhangi bir ek mali külfete muhatap olmaması adına, konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği ÇTV ile buna ilişkin gecikme zammını ilgili ilçe belediyeleri ve Büyükşehir Belediyesine mevzuatta belirtilen sürelerde aktarması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Çevre Temizlik Vergisi Muhasebe Kaydının Doğru Yapılmaması ve Tahsil Edilen Verginin Süresinde Belediyelere Gönderilmemesi	2022	Kısmen Yerine Getirildi	Kamu İdaresince ÇTV kayıtlarında 948 ve 949 no.lu nazım hesapların kullanıldığı görülmüştür. Bununla beraber tahsil edilen ÇTV ve buna ilişkin gecikme zamlarının halen ilgili İlçe ve Van Büyükşehir Belediyesine aktarılmadığı tespit edilmiş Diğer Bulgular bölümünde “BULGU 16: Çevre Temizlik Vergisi ile Gecikme Zamlarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması” başlığında bulgu konusu edilmiştir.
İdarece Bazı İlçe Merkezlerine İndirimli Tarife Uygulanması	2022	Yerine Getirilmedi	6360 sayılı Kanun ile merkeze bağlanan Başkale, Bahçesaray, Çaldıran, Çatak, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp ve Saray ilçe merkezlerine; İpekyolu, Tuşba, Edremit ve Erciş ilçe merkezlerine göre, su ve atık su tarifesinin indirimli olarak belirlendiği, 2023 yılında da söz

			<p>konusu indirimli tarife uygulamasına devam edildiği ve yapılan indirimlerin işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimlerden olmadığı görülmüştür. Bu nedenle Diğer Bulgular bölümünde “BULGU 5: Bazı İlçe Merkezlerine İndirimli Su ve Atıksu Tarifesi Uygulanması” başlığında bulgu konusu edilmiştir.</p>
<p>Mahalleye Dönüşen Bazı Belde ve Köylerde İl Merkezlerine Uygulanan Su Tarifelerin Uygulanması</p>	2022	Yerine Getirilmedi	<p>2023 yılı itibarıyla 6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşen bazı belde ve köylere il merkezine uygulanan tarifelerin uygulanmaya devam edildiği görülmüştür. Bu nedenle Diğer Bulgular bölümünde “BULGU 6: Mahalleye Dönüşen Bazı Belde ve Köylerde İl Merkezlerine Uygulanan Su Tarifelerinin Uygulanması” başlığında bulgu konusu edilmiştir.</p>
<p>Su Tarifesinin Maliyetinin Altında Belirlenmesi</p>	2022	Yerine Getirilmedi	<p>Konuyla ilgili olarak yapılan incelemelerde; 2023 yılı ve önceki yıllarda tarifelerin belirlenmesine yönelik alınan tüm genel kurul kararları</p>

			<p>ve eki belgelerde 1 m3 suyun bedelinin belirlenmesinde içme suyunun kaynaktan aboneye ulaştırılncaya kadar katlanılan toplam sistem maliyetinin esas alınmadığı, geçmişten gelen su ücreti üzerine belli artışlar yapılmak suretiyle tarifelerin belirlendiği; ancak belirlenen bu artışın yeterli olmadığı, VASKİ Genel Müdürlüğünün kurulduğu günden beri tarifelerin maliyetinin altında belirlenmesi uygulamasına devam edildiği bu sebeple 2015 yılından bu yana, 2017 yılı hariç, bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılayamadığı görülmüştür. Açıklanan nedenle Diğer Bulgular bölümünde “BULGU 11: Su Tarifesinin Maliyetinin Altında Belirlenmesi” başlığında bulgu konusu edilmiştir.</p>
Su ve Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Paylarının Alınmasında Eksikliklerin Bulunması	2022	Yerine Getirilmedi	VASKİ Genel Müdürlüğünce su ve kanalizasyon tesislerine yönelik yeni hat veya tadilat gibi harcamalarda bulunulmasına karşın bu tesislerin harcamalarına

			katılma paylarının yeni imalat ve yenileme çalışmasından istifade eden mülk sahiplerinden alınmadığı, sadece inşaat/şantiye aboneliği esnasında inşaat/şantiye abonelerinden alındığı görülmüştür. Bu nedenle Diğer Bulgular bölümünde “BULGU 2: Su ve Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Paylarının Alınmasında Eksikliklerin Bulunması” başlığında bulgu konusu yapılmıştır.
İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Kayıp ve Kaçakların Azaltılmasına İlişkin Çalışmaların Başlanmaması ve Bu Sebepçe Gelir Kaybı Yaşanması	2022	Yerine Getirilmedi	VASKİ Genel Müdürlüğünce 2023 yılında Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne bildirilen Standart Su Dengesi Tablosu incelendiğinde; su kayıplarının 2023 yılında 32.548.125 m ³ ve su kayıp oranının ise %39,04 seviyelerinde olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla Van ilinde merkezde konutlara verilen 1 m ³ suyun bedelinin 2023 yılında ortalama 6 TL olduğu değerlendirildiğinde, 195.288.750,00 TL (=32.548.125 m ³ *6 TL) değerinde tahakkuk edilmeyen

			<p>yıllık su kayıp ve kaçağı bulunmaktadır. Açıklanan nedenle Diğer Bulgular bölümünde “BULGU 7: İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Kayıp ve Kaçakların Azaltılmasına İlişkin Çalışmaların Yeterli Olmaması ve Bu Sebep ile Gelir Kaybı Yaşanması” başlığında bulgu konusu yapılmıştır.</p>
Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İle İlgili Herhangi Bir Yatırım Yapılmaması ve İl Genelinde Mevcut Olan Yağmursuyu Altyapı Bilgisinin İdarede Bulunmaması	2022	Yerine Getirilmedi	<p>Konuyla ilgili olarak yapılan incelemelerde; VASKİ Genel Müdürlüğünün kurulduğu günden 2023 yılı sonuna kadar yağmur suyunun uzaklaştırılmasına yönelik herhangi bir yatırımın yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle Diğer Bulgular bölümünde “BULGU 13: Yağmur Sularının Uzaklaştırılması ile İlgili Herhangi Bir Yatırım Yapılmaması” başlığında bulgu yapılmıştır.</p>